

บทที่ 8

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์และการนำเสนอในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบ เนื้อหาและวิธีการนำเสนอในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ และเข้าใจถึงการสร้างความหมายในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ รวมถึงปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการนำเสนอในรายการ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลจากวิดีโอที่บันทึกรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ทั้ง 3 รายการ ที่แพร่ภาพออกอากาศตั้งแต่เดือนมิถุนายน-เดือนธันวาคม 2542 ประกอบกับการใช้ข้อมูลประเภทบุคคล ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ในกลุ่มพิธีกรและทีมงานผู้ผลิตรายการและเอกสารต่าง ๆ ร่วมกับการสังเกตการทำงานในขณะบันทึกรายการ เพื่อให้สำหรับตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากกลุ่มทีมงานผู้ผลิตรายการ

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาจากรายการหมึกแดง...แฝงรส รายการเคาะกระทะและรายการครอบครัววาลิตีเช่น โดยใช้ทฤษฎีแนวคิดในการนำเสนอในรายการโทรทัศน์ แนวคิดเรื่องกระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ มาประกอบการวิเคราะห์การนำเสนอรายการอาหารทางโทรทัศน์ ส่วนทฤษฎีการสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ (Semiology) ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อประกอบการวิเคราะห์การสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ นอกจากนั้นผู้วิจัยยังใช้แบบจำลององค์การสื่อสารมวลชนท่ามกลางภาวะแวดล้อมทางสังคม ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ ซึ่งผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

จากการวิเคราะห์การนำเสนอในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ทั้ง 3 รายการ ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ส่วนคือ เนื้อหาและวิธีการนำเสนอ สำหรับในส่วนของเนื้อหาที่ปรากฏในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ทั้ง 3 รายการ พบว่า มีการนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลาย แต่ทั้ง 3 รายการมีการนำเสนอเนื้อหาที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 5 ประเภทคือ วัตถุดิบในการประกอบอาหาร แสดงวิธีการทำอาหาร แนะนำอาหารและร้านอาหาร เกร็ดความรู้ในการทำอาหาร และโฆษณาสินค้าผู้สนับสนุนรายการ

สำหรับการวิเคราะห์ถึงวิธีการนำเสนอรายการ พบว่า รายการทำอาหารทางโทรทัศน์ทั้ง 3 รายการ ใช้รูปแบบการดำเนินรายการที่หลากหลายและแต่ละช่วงของรายการอาจจะมีการนำเสนอด้วยรูปแบบที่หลากหลายมาผสมผสานกัน โดยใช้รูปแบบการนำเสนอรายการ 7 รูปแบบด้วยกันคือ รูปแบบการสาธิต รูปแบบการสัมภาษณ์ รูปแบบการบรรยาย รูปแบบละคร รูปแบบการสนทนา รูปแบบการตอบคำถามและรูปแบบการเล่นเกม

นอกจากการใช้รูปแบบรายการที่หลากหลายแล้ว รายการทำอาหารทางโทรทัศน์ทั้ง 3 รายการ ยังมีพิธีกรผู้ดำเนินรายการที่เป็นจุดเด่นของรายการอีกด้วย เนื่องจากพิธีกรหลักของทั้ง 3 รายการ เป็นทั้งผู้ดำเนินรายการและเป็นผู้สาธิตการทำอาหาร โดยมีบุคลิกลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว รวมทั้งเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญในเรื่องของอาหารและโภชนาการเป็นอย่างสูง ส่วนพิธีกรผู้ช่วยของรายการช่วยเพิ่มสีสันให้รายการมีความสนุกสนานมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้รายการทำอาหารทางโทรทัศน์ทั้ง 3 รายการ ยังมีแขกรับเชิญมาช่วยดึงดูดความสนใจของผู้ชมและสร้างสีสันให้กับรายการแตกต่างกันไป ซึ่งแขกรับเชิญหรือผู้ร่วมรายการในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ

1. ผู้มีชื่อเสียงที่อยู่ในวงการบันเทิง เช่น ดารา นักร้อง นักแสดง นางแบบ นายแบบ ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้จะช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับรายการได้เป็นอย่างมาก เพราะเป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับความสนใจจากผู้ชมโดยทั่วไป

2. ผู้ที่มีความรู้ความสามารถหรือเชี่ยวชาญในเรื่องที่นำเสนอ เช่น แพทย์ เกษตรกร นักโภชนาการ เจ้าของกิจการ พ่อค้า-แม่ค้า ฯลฯ กลุ่มบุคคลเหล่านี้จะเป็นผู้ให้ข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ กับผู้ชม ซึ่งเป็นกลุ่มที่ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือในด้านข้อมูลต่าง ๆ ให้กับรายการมากยิ่งขึ้น

3. ผู้ร่วมรายการจากที่บ้าน กลุ่มนี้มักจะเป็นกลุ่มแฟนรายการที่ติดตามรายการเป็นประจำ จึงถือว่าเป็นการเปิดโอกาสให้แฟนรายการได้มีโอกาสเข้ามาร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ กับทางรายการ ซึ่งเป็นวิธีที่ช่วยทำให้แฟนรายการให้ความสนใจกับทางรายการมากยิ่งขึ้น

ส่วนองค์ประกอบในการผลิตรายการ ซึ่งประกอบไปด้วย ฉาก ภาพ แสง และเสียง ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 ประการต่างมีความสำคัญแตกต่างกันไป รายการทำอาหารทางโทรทัศน์ทั้ง 3 รายการต่างให้ความสำคัญกับฉากเป็นอย่างมาก เพราะฉากเป็นสิ่งที่สามารถบอกถึงอารมณ์

ความรู้สึก เวลาและสถานที่ได้ ฉากของทั้ง 3 รายการแตกต่างกันออกไป แต่เน้นถึงความสวยงาม และความแปลกใหม่ นอกจากฉากแล้วทางรายการยังใช้ภาพ แสง และเสียง ยังเป็นองค์ประกอบที่ช่วยสื่ออารมณ์ได้เป็นอย่างดี

ถึงแม้ว่ารายการทำอาหารทางโทรทัศน์ทั้ง 3 รายการ มีเนื้อหาและวิธีการนำเสนอ รายการที่ใกล้เคียงกันก็ตาม แต่มีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อรายการ ซึ่งผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ พบว่า

ปัจจัยภายในที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์มากที่สุดคือ พิธีกรหลักของรายการ ซึ่งเป็นทั้งผู้ดำเนินรายการและเป็นผู้สาธิตการทำอาหาร ส่วนปัจจัยภายในอื่น ๆ ได้แก่ ความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อคือ ทีมงานผู้ผลิตรายการ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเกี่ยวกับทางด้านเทคโนโลยีการผลิตรายการด้วย

ส่วนปัจจัยภายนอกที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งข้อมูลต่าง ๆ แรงกดดันทางเศรษฐกิจ ซึ่งประกอบไปด้วย คู่แข่งขัน ผู้สนับสนุนรายการ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการนำเสนอรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางช่องทางแพร่กระจาย นั่นก็คือสถานที่ออกอากาศ รวมทั้งความต้องการและความสนใจของผู้ชม

จากการวิจัยพบว่า การสร้างความหมายในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ให้ความสำคัญกับการสร้างความหมายตรงเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการสร้างความหมายแฝงหรือความหมายในประหวัด เป็นการสร้างความหมายจากการนำเสนอเนื้อหาหรือวิธีการนำเสนอของรายการ รวมไปถึงองค์ประกอบของการผลิตรายการ

จากการวิเคราะห์การสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์และการนำเสนอในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์แล้ว สามารถสรุปได้ว่า รายการทำอาหารทางโทรทัศน์ทั้ง 3 รายการ คือ รายการหมึกแดง...แผลงรส รายการเคาะกระทะ และรายการครอบครัววาลิตีเซ่น ซึ่งกำลังได้รับความนิยมอยู่ในปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอรายการที่เหมือนกันคือ นำเสนอรายการอาหารที่ให้ทั้งสาระความรู้ควบคู่ไปกับความบันเทิง ดังนั้นเนื้อหาและรูปแบบที่มานำเสนอในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ทั้ง 3 รายการ จึงมีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งการนำเสนอแต่เพียงการสาธิตทำอาหารอย่างเดียวไม่เพียงพอสำหรับความต้องการของผู้ชมในปัจจุบันแล้ว ดังนั้น

ทางรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ทั้ง 3 รายการนี้ จึงนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลายมีทั้งการให้ความรู้และความบันเทิงมากยิ่งขึ้น เพื่อสนองความต้องการของผู้ชม โดยนำเสนอรูปแบบและเนื้อหาต่าง ๆ เหล่านี้ผ่านวิธีการนำเสนอของรายการ สำหรับวิธีการนำเสนอที่มีลักษณะเด่นในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ทั้ง 3 รายการ คือ พิธีกรหลักของรายการ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญทางด้านอาหารและโภชนาการเป็นอย่างมาก รวมทั้งยังเป็นผู้มีบุคลิกลักษณะในการดำเนินรายการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว นอกจากนี้ทางรายการยังใช้วิธีการนำเสนอรายการด้วยแขกรับเชิญหรือผู้ร่วมรายการที่น่าสนใจ รวมทั้งการใช้ฉาก ภาพ แสงและเสียงในการสร้างอารมณ์ให้กับรายการ ซึ่งทางรายการได้สร้างความหมายตรงและความหมายแฝงผ่านการนำเสนอของรายการ โดยแต่ละรายการต่างมีรายละเอียดของการนำเสนอที่แตกต่างกันจากหลายปัจจัย นอกจากนี้ยังพบว่าทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกต่างมีอิทธิพลต่อการนำเสนอรายการทำอาหารทางโทรทัศน์เป็นอย่างมาก

ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากผู้วิจัยไม่ใช่บุคคลในองค์กรผู้ผลิตรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ จึงไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลในเรื่องของงบประมาณการผลิตรายการและรายได้ของรายการ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลจะต้องเก็บเป็นความลับไม่สามารถนำมาเปิดเผยได้ ดังนั้นงานวิจัยชิ้นนี้จึงไม่สามารถเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างในการใช้งบประมาณการผลิตรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ทั้ง 3 รายการได้และไม่สามารถระบุชี้ชัดได้ว่า การผลิตรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ เพื่อให้ได้รับความนิยมต้องใช้งบประมาณในการผลิตรายการเพียงใด รวมทั้งไม่สามารถทราบได้ว่างบประมาณการผลิตรายการมีอิทธิพลต่อการนำเสนอรายการทำอาหารทางโทรทัศน์มากเพียงใด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การวิจัยเรื่อง รายการทำอาหารทางโทรทัศน์ ควรศึกษาในแง่มุมของผู้ชม เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น